

(Foto: Stig Einarsen)

Boligplan Vågan kommune 2024-2032

Innledning	3
Kommuneplanens samfunnsdel og bærekrafts mål	3
Nasjonale boligpolitiske mål	4
Lover som påvirker kommunens boligsosiale arbeid	4
Medvirkning og involvering	5
Inndeling	5
Generell Boligutvikling	6
Befolkningsutvikling	6
Boligmarkedet i Vågan kommune	6
Mål/Handling boligutvikling	7
Boligsosiale forhold	10
Hva er boligsosiale forhold?	10
Boligbehov	11
Mål/handling boligsosiale behov	13
Boligsosiale virkemidler	16
Organisering	20
Oppfølging og evaluering	20
Helhetlig og tverrfaglig administrasjon	20
Digitalisering	20
Nav	20
Samhandling med utbyggere	20
Husbanken	21
Mål/handling organisering	21
Nytenking	24
Mål og handlinger nytenking	24

Innledning

Denne boligplanen gir et innblikk i dagens boligsituasjon og er en plan for **fremtidens boliger og bomuligheter** i Vågan kommune. For å gjøre dette må det understrekes hva en bolig er. En bolig er først og fremst, et trygt sted å oppholde seg, med tak over hodet, som dekker grunnleggende behov. Men boligen strekker seg også utover de fire veggene og er sterkt preget av blant annet sted, bomiljø og tilgjengelighet. Denne boligplanen vil ta for seg både den generelle boligutviklingen og boligsosiale forhold i Vågan kommune, med et åpent syn på hva en bolig innebærer og hvordan boligen i seg selv og området rundt kan forbedres for befolkningen i Vågan. Boligplanen er hovedsakelig en plan for hvordan boligsituasjonen i Vågan kommune vil se ut fremover. Dette henger tett sammen med tema som folkehelse og tema innenfor Helse og mestringssektoren som habilitering, psykisk helse og avhengighet. Til tross for at dette ikke er en plan som dekker disse områdene totalt, vil temaene løftes og ses i sammenheng med boforhold.

(Foto: Stig Einarsen)

Kommuneplanens samfunnsdel og bærekrafts mål

Boligplanen er tett knyttet til kommuneplanens samfunnsdel, som fremmer at Vågan skal være attraktiv for innbyggere, næringsdrivende og besøkende. Visjonen i samfunnsdelen uthever at Vågan skal i fremtiden være et godt sted å bo og virke – tett på havet og fjellan. Folkehelse og bærekraftig utvikling står som overordnede premisser, som vil gjenspeiles i boligplanen.

Boligplanen vil bygge på blant annet disse utdragene av **mål** fra samfunnsdelen:

- Innbyggere i Vågan skal oppleve god livskvalitet i egen hverdag gjennom alle ulike faser i livet
- Lokalsamfunn i Vågan skal ha gode bomiljø der folk trives og ønsker å bli værende
- Vågan kommune skal utvikle arealer som skaper et attraktivt bysentrum og livskraftige tettsteder med hensikt å fremme fortsatt positiv befolkningsutvikling

For å nå disse målene fremmer samfunnsdelen **tiltak** som:

- Tilgang til gode boliger for alle innbyggere
- Utvikle helsefremmende bomiljø i hele kommunen som fremmer god livskvalitet og helse gjennom tilgjengelighet til fri natur, grøntområder, og gode sosiale møteplasser
- Forsterke eksisterende bomiljø med nærhet til servicetilbud og sosiale møteplasser

- Styrke utviklingen i distriktene ved å legge til rette for et mer differensiert bosettingsmønster der det ansees nødvendig for å øke aktiviteten for bosetting – samtidig som hensynet til naturområder, friluftsområder og landbruksområder ivaretas
- Tilrettelegge for fortetning i området Svolvev – Kabelvåg for å utvikle kommunens urbane kvaliteter
- Universelt utformede arealer der mennesker kan møtes på tvers av alder, kultur og funksjon

Samtidig som boligplanen er utarbeidet med tilknytning til samfunnsdelen vil et utvalg av **FNs bærekrafts** mål fremheves i boligplanen: 3. God helse, 10. Mindre ulikhet, 11. Bærekraftige byer og samfunn og 17. Samarbeid for å nå målene.

Nasjonale boligpolitiske mål

Nasjonal strategien for den sosiale boligpolitikken jobber mot at alle trenger et trygt hjem. Strategien er bygd opp av fire mål:

1. Flere skal kunne eie egen bolig
2. Leie skal være et trygt alternativ
3. Sosial bærekraft i boligpolitikken
4. Tydelige roller, og nødvendig kunnskap og kompetanse

Denne boligplanen vil bygge på den nasjonale strategien, med fokus på særlige viktigheter i Vågan kommune.

Lover som påvirker kommunens boligsosiale arbeid

I juni 2023 trådte en ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet i kraft. Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig. I korte trekk innebærer loven at:

- Kommunen skal gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet.
- Kommunen skal ha oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.
- Kommunen skal sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester, samt samarbeide med andre offentlig aktører som kan bidra til arbeidet for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Lov om folkehelsearbeidet sier i kapittel 2. om kommuners ansvar, i § 7. *Folkehelseiltak* at:

- Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer, jf. § 5. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakks-, alkohol- og annen rusmiddelbruk.
- Kommunen skal gi informasjon, råd og veiledning om hva den enkelte selv og befolkningen kan gjøre for å fremme helse og forebygge sykdom.

Andre lover som påvirker kommunens boligsosiale arbeid:

- Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltning
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester

Medvirkning og involvering

Under arbeidet med boligplanen har ulike former for medvirkning og involvering vært gjennomført. Administrasjonen i kommunen har vært involvert gjennom flere prosesser. Enkelt personer i ulike stillinger har fått komme med individuelle innspill og det har vært arrangert møter hvor det har vært åpnet for diskusjon på tvers av stillinger.

En styringsgruppe bestående av kommunalsjefene for samfunnsområdet og helse og mestring, samt enhetsleder for familieenheten, en representant fra hvert av hovedutvalgene (HOF, HOKI og MPN) og to representanter fra Formannskapet, har gjennom flere møter jobbet seg gjennom innholdet i boligplanen.

Boligplanen har vært tatt opp som tema i Ungdomsrådet, Eldrerådet og Råd for funksjonsnedsettelse. Her har det vært åpent for å komme med innspill til planen.

Det har vært gjennomført et skolebesøk i en time med menneskerettigheter og politikk på videregående for å engasjere ungdom til nytenking i fremtidig boligmarked. Der fikk de lære om medvirkning samtidig som de fikk komme med innspill om hvordan de ønsker å bo nå og i fremtiden.

Et privat boligselskap inviterte seg selv på et møte og snakket om boligsituasjonen i Vågan kommune og har fått mulighet til å komme med innspill til boligplanen.

Boligplanen vil bli tatt opp i hovedutvalgene og formannskapet før en høringsperiode på seks uker. Deretter vil kommunestyret vedta planen. I høringsperioden vil innspill fra et bredt felt, inkludert innbyggere, utbyggere og andre interessenter kunne løfte innspill til planen.

Inndeling

Boligplanen er inndelt i målområder som omhandler generell boligutvikling, boligsosiale forhold, organisering og nytenking

➤ Målområde 1: **Generell boligutvikling**

Handler om den generelle boligutviklingen hvor målsetting er å utvikle attraktive boliger og nærmiljø som er tilgjengelig for varierte behov hos beboere i Vågan.

➤ Målområde 2: **Boligsosiale forhold**

Tar for seg boligsosiale forhold og har søkelys på de som ikke selv klarer å skaffe eller beholde egnet bolig. Kommunen vil tilrettelegge for at flere skal kunne skaffe bolig selv og samtidig sørge for å ha tilstrekkelig med boliger etter behov. Dette målområdet er delt i to, boligbehov og boligsosiale virkemidler.

➤ Målområde 3: **Organisering**

Tar for seg kommunens organisering og samarbeid innenfor det boligpolitiske området, hvor målet er at Vågan kommune styrker sin rolle som premissgiver og tilrettelegger for boligutviklingen i kommunen.

➤ Målområde 4: **Nytenking**

Tar for seg kommunens arbeid inn i fremtiden. Det skal være åpenhet for mer innovasjon og nytenking.

Generell Boligutvikling

Den generelle boligutviklingen handler om befolkningsutvikling, behov og ønsker til bolig, utviklingen i boligmarkedet og veien fremover i Vågan. Befolkningen i Vågan kommune er i vekst og særlig den eldre aldersgruppen øker. Dette må tas i betraktning når boligutviklingen i Vågan planlegges.

Befolkningsutvikling

Hovedtrekkene i befolkningsutviklingen i Vågan kommune basert på tall fra SSB fra 2023:

- Det har vært en økning i befolkningstallet i Vågan de siste årene
- Denne økningen er spådd å fortsette fremover
- Økningen er høyere i antallet over 80 år i forhold til andre aldre. Det er forventet nedgang i alderne 0-24år, 25-34år og noe i 35-44år.

Boligmarkedet i Vågan kommune

Hovedtrekkene i boligutviklingen i Vågan kommune basert på tall fra SSB fra 2023:

- Eneboliger utgjør den største delen av boliger i Vågan kommune. Det har vært noe større økning i tettere bygningstyper, som boligblokker.
- Det har vært en økning i gjennomsnittlig kvadratmeterpris i Vågan kommune. Dette påvirker folk mulighet til å eie egen bolig.
- I Vågan kommune eier ca. 65% av befolkningen sin egen bolig, mens rett under 25% leier. De resterende 10% er andels-/aksjeeiere.
- De siste årene har det blitt bygd forholdsmessig flere leiligheter enn eneboliger i Vågan.
- Flertallet i Vågan kommune bor i tettbygde strøk, med noe økning de siste årene. Antallet som bor spredtbygde, har sunket noe.

Se vedlegg for mer utfyllende informasjon og grafer.

Det er per dags dato boplikt i Vågan kommune, med unntak av Svolvær og Kabelvåg. Det er oppe til diskusjon om boplikten skal oppheves. Boplikten påvirker tilgjengelighet og priser i boligmarkedet, men har ikke blitt fulgt tilstrekkelig opp.

Korttidsleie kan representere en utfordring i kommunen gjennom et økt press på priser og tilbud i boligmarkedet. Det er i dag et mangelfullt regelverk innenfor dette området. Kommunen forventer føringer fra nasjonalt hold.

(Foto: Kate Loosemore)

Det er tre boligstiftelser i Vågan kommune, i Laukvik, Digermulen og på Gimsøy. Gimsøy boligstiftelse ble opprettet og det ble bygd som eldreboliger, disse blir hovedsakelig leid ut til eldre, men yngre kan stå på venteliste ved ledig kapasitet. Det er et ønske om å bygge ut mer, men strenge krav gjør det vanskelig. Digermulen boligstiftelse er også opprettet som eldreboliger, men sliter med å fylle boligene med eldre og har per i dag flest yngre beboere. Boligstiftelsen i Digermulen ønsker å få gjenåpnet barnehagen i Digermulen, i tro om at dette vil føre til flere innbyggere. Laukvik boligstiftelse fungerer som eldreboliger. Hjemmetjenesten har kontorer i lokalet og dette fungerer som en god løsning. Det er et ønske om å utbedre transport til aktiviteter og sentrumsområder.

Mål/Handling boligutvikling

Vågan kommune opplever befolkningsvekst og en befolkning som blir eldre. Dette krever at boligutviklingen legger til rette for et attraktivt bomiljø for tilflyttere, for eldre og for resten av befolkningen. Generelt bygges det en større andel nye leiligheter i forhold til eneboliger, dette gir muligheter for bedre tilgjengelighet og universell utforming. Denne utviklingen må følges opp for å utnytte godene som kan følge. Vågan kommune skal være et aldersvennlig, sosialt bærekraftig lokalmiljø med tilgang til møteplasser, muligheter for å ferdes uten bil, hvor eksisterende innbyggere, tilflyttere og aldrende kan trives.

FNs bærekraftsmål nummer 11 omhandler bærekraftige byer og lokalsamfunn. Bærekraftmålet innebærer å gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige. Tabellen under viser mål og handlinger knyttet til hvordan Vågan kommune skal jobbe mot dette bærekraftmålet. De håndterer spesielt disse delmålene:

- 11.1) Innen 2030 sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger og grunnleggende tjenester til en overkommelig pris, og bedre forholdene i slumområder
- 11.2) Innen 2030 sørge for at alle har tilgang til trygge, tilgjengelige og bærekraftige transportsystemer til en overkommelig pris og bedre sikkerheten på veiene, særlig ved å legge til rette for kollektivtransport og med særlig vekt på behovene til personer i utsatte situasjoner, kvinner, barn, personer med nedsatt funksjonsevne og eldre
- 11.3) Innen 2030 styrke inkluderende og bærekraftig urbanisering og muligheten for en deltakende, integrert og bærekraftig samfunnsplanlegging og forvaltning i alle land
- 11.7) Innen 2030 sørge for at alle, særlig kvinner og barn, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne, har tilgang til trygge, inkluderende og tilgjengelige grøntområder og offentlige rom

Slik vil vi ha det	Slik skal vi få det til
Tilrettelegge for at eldre kan bo hjemme lenger, gjennom en aldersvennlig boligmasse	<ul style="list-style-type: none"> - Utbygging av sentrale leiligheter, som er universelt utformet - Boligene skal ha universell utforming med godtilgang for rullator og rullestol - Boligene skal legge til rette for sosiale arenaer, enten gjennom fellesområder eller nærområdet - Tilrettelegge for videre utvikling og bruk av velferdsteknologi i private hjem gjennom blant annet tilstrekkelig internetttilgang - Sørge for boliger med god lagringsplass til utstyr og hjelpemidler og parkeringsplass - Boligen skal være i tilgjengelighet til senter, kafeer, kulturtilbud og park/natur. Tilrettelagt med benker og offentlig toalett i nærområdet.

<p>Skape attraktive bo muligheter for elever og studenter</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Skape tilgang på boliger, slik som hybler, til elever på VGS og studenter, som er mulige å betale innenfor rammene av studielånet - Samarbeide med fylkeskommunen for å tilby trygge og gode boliger for elever på VGS - Tilrettelegge for unge å kunne møtes, for eksempel flere idrettstilbud, utested for 18+, oppgradert kino, butikker for unge
<p>Ha attraktive nærmiljø og nabolag</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sørge for tilgang til sosiale møteplasser for ulike mennesker, i form av fellesområder, kafeer, park- og nærturområder, osv. - Tilrettelegge for tilstrekkelig internett-tilgang i distriktene - Tilrettelegge for god kollektiv-transport som gjør hverdagen tilgjengelig uten bil - Sørge for gode muligheter for å gå eller sykle til nødvendigheter i hverdagen - Være åpne for nye ideer og innovative tanker for et bedre bosted. Eksempler kan være bofelleskap, utvidet fellesområder, både for eldre, men også tilflyttere eller ungevoksne og andre.
<p>-Ha et bærekraftig og innovativt næringsliv</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sørge for at folk ønsker å komme til Vågan for å jobbe og øke bli-lysten gjennom attraktive boliger i tilgjengelige områder for næringslivet
<p>-Være en aktiv kommune som bidrar til samfunnsutvikling</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nærmere samarbeid og kontroll over hva private utviklere planlegger - Gi god oppfølging underveis i utviklingsprosesser - Kommunisere og formidle Vågan som et attraktivt sted å bo gjennom å sørge for tilgjengelig informasjon og promotering blant annet på kommunens nettside
<p>-Ha attraktive muligheter for tilflyttere</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tilrettelegge for et attraktivt boligmarked å flytte til, gjennom rimeligere leiligheter til salgs og tilgjengelig langtidsleie

	<ul style="list-style-type: none">- Jobbe for å etablere gjennomgangsboliger, hvor nye innflyttere kan bo i en midlertidig periode for å teste om de trives- Gi god informasjon til nye tilflyttere, for eksempel om hvordan skaffe bolig eller tomt- Tilrettelegge for en god velkomst inn i et attraktivt nærmiljø, og sørge for et tilgjengelig sosialt miljø
--	--

Boligsosiale forhold

Hva er boligsosiale forhold?

Boligsosialt arbeid omhandler tilrettelegging og nødvendig hjelp til husholdninger som ikke klarer å skaffe eller beholde en egnet bolig. Målet er å hjelpe folk til å mestre sine boforhold. Boligsosialt arbeid kan variere fra veiledning, utvikling av og tilbud til utleieboliger, lånefinansiering til oppfølging og tjenester i hjemmet.

Vågan kommune jobber for at folk skal ha et trygt og godt bosted, uavhengig av livssituasjon. Et godt bosted fremmer god helse og livskvalitet.

Av ulike årsaker er det ikke alle som klarer å ivare ta egen bosituasjon, da er kommunen i henhold til Sosialtjenesteloven paragraf 15 og Helse- og omsorgstjenesteloven paragraf 3-7 pliktig til å medvirke til å skaffe til veie et botilbud. Tilbudet kan være av midlertidig eller varig karakter, som leieforhold i det private eller kommunale, eller ved bistand til kjøp av egen bolig gjennom startlån og/eller tilskudd. Lov om kommuners ansvar på det boligsosiale feltet sier at kommunen plikter å gi individuelt tilpasset bistand til alle som oppholder seg i kommunen. Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og å bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig.

Flyktninger

Vågan kommune skal være et trygt og inkluderende sted for nye innbyggere, blant annet flyktninger. Det arbeides for å opprettholde en boligmasse som kan ta imot flyktninger på en tilfredsstillende måte. Dette må selvfølgelig ses i sammenheng med opplæring, oppfølging og tilgjengelighet til skole, barnehage og andre offentlige tjenester. Om flyktninger bosettes utenfor sentrumsområder må det bistås med transport eller på annen måte tilrettelegges for behov i hverdagen. Bosettingen skal videre følges opp med virkemidler, slik at de etter hvert selv kan skaffe seg en egnet bolig. I kommunens administrasjon er det Eierskapsenheten som er ansvarlige for å skaffe og fordele egnede boliger til flyktninger, mens Flyktningetjenesten bistår med opplæring og oppfølging.

Vågan kommune skal tilrettelegge og være fleksibel i takt med endringer i samfunnet og det antall flyktninger som skal bosettes. Tidligere har Vågan kommune tatt imot rundt 20 flyktninger i året, men som følge av krigen i Ukraina har dette tallet økt betraktelig. I 2023 tok Vågan kommune imot 150 flyktninger og det er kommet en anmodning på 170 i 2024. Dette setter naturligvis et nytt press på boligbehovet og kommunens arbeid med å bistå med egnede boliger.

Demografisk endring

Vågan kommune står ovenfor en demografisk endring, hvor den eldre befolkningen er i økning. Befolkningsframskriving i Vågan kommune viser at antallet i alderen 80 år og eldre vil øke. Det er forventet 330 flere innbyggere i aldersgruppen over 80år fra 2023-2035, det er en betraktelig økning i forhold til at det var 11 flere innbyggere i den samme aldersgruppen fra 2015-2023. (Vise til grafer i vedlegg.) Som følge vil det bli et større press på hjemmetjeneste, omsorgsboliger og sykehjem. Kommunen må derfor jobbe for å bli aldersvennlig gjennom å ha tilstrekkelig med boliger for fremtiden, samtidig som det arbeides for at flere kan bo hjemme lengere. Velferdsteknologi og andre virkemidler spiller en viktig rolle. Eierskapsenheten er ansvarlig for å tilpasse kommunens boliger for de demografiske endringene, mens Helse og Omsorg gir bistand til brukere og følger opp velferdsteknologien.

Habiliteringsboliger

Vågan kommune er i en prosess med å fremskaffe et tilstrekkelig antall habiliteringsboliger ut ifra behov. Boligene skal bli mer funksjonelle og tidsriktige, både for de som skal bo der og de som skal ha sine arbeidsplasser der. Det er kartlagt behov for 2 boliger for multihandicappede de kommende årene. I den grad det er mulig er det ønskelig å oppgradere eller utvide den allerede eksisterende boligmassen til kommunen, fremfor å bygge nytt. Samtidig er det et behov for å vurdere beliggenhet og ressursbruk i nåværende boliger. I dag ligger Juten bofellesskap i Svolvær, mens de andre habiliteringsboligene ligger i Kabelvåg. For fagtjenesten er det viktig at de er lokalisert nærmere da det vil sikre en rasjonell tjenesteyting, skape et bedre fagmiljø og muligheter for å effektivisere tjenesteytingen ved å utnytte personalressursene optimalt. Det er spådd store utfordringer med å sikre nok helsepersonell nå og for fremtiden. Kommunen står per dags dato overfor store rekrutteringsutfordringer og er derfor nødt til å gjøre kloke og strategiske framtidvalg i forhold til boligstrukturen for denne brukergruppen.

Småhus

Et av de mest pressete behovene i Vågan kommune i dag er mangel på boliger som tåler hardt bruk. Det skal snarest etableres boliger som kan ta imot mennesker som av ulike årsaker trenger et sted å oppholde seg over natten. Disse boligene må tåle hardt bruk. De må lokaliseres et sted som ikke sjenerer naboer for mye, men samtidig er sentrums nært, slik at de som bor der kan dekke sine behov. Det er i hovedsak NAV som er ansvarlig for å skaffe akutt bolig til de som trenger det, men gjennom boliger som dette kan Eierskapsenheten og helse og omsorg bistå de som trenger det med bolig i en lengere periode.

Boligbehov

For å utrede hvor behovet for boliger i kommunen ligger, vil en oversikt over eksisterende botilbud skape et grunnlag.

Eksisterende boliger:

Type bolig	Antall	Behov
Omsorgsbolig bemannet	25 Kabelvåg + 18 Svolvær (48 totalt)	-Noen ledige plasser
Omsorgsbolig ubemannet	36 totalt	-Behov for utbedring av boliger, sikkerhet -Noe kjøp for plass
Psykatriebolig	En bolig, med 7 leiligheter, Storvåganveien	
Habiliteringsboliger	4 boliger, med 4 leiligheter + bygges 8 leiligheter, ferdigstilt i 2024, totalt 24	-3 boliger lokalisert i Kabelvåg, en i Svolvær, ønske om å flytte de fra Svolvær til Kabelvåg for bedre tilgjengelighet -Vil være behov for 4 boliger i nær fremtid, ser på mulighet for å restaurere allerede eksisterende bygg

		<p>-Vil være behov for 2 boliger for multihandicappede noe frem i tid, må sannsynligvis bygges nytt grunnet behov for utforming tilrettelagt for velferdsteknologi</p> <p>-Ingen frie leiligheter, eksisterende tilbud for uforutsette behov. For eksempel om en person blir skadet.</p>
Gjennomgangsboliger	114	-Noe eldre boligmasse med behov for oppgraderinger
Innleide boliger	50	-Noen utfordringer med å plassere familier i mindre sentrale områder. Bør være mulig med tilrettelegging.

Mål/handling boligsosiale behov

Med eksisterende boliger som grunnlag kan det jobbes videre for å forbedre de boligsosiale forholdene i Vågan kommune. Noen boliger trenger utbedring, det er noe mangler på boliger og kommunen er nødt til å tilpasse seg fremtidens demografiske endringer. Skjemaet under gir en oversikt over mål og strategier som skal jobbes mot for å forbedre de boligsosiale forholdene. Boforhold og helse henger tett sammen. På samme tid som helsen kan påvirke personers evne til å bo, vil bosted også påvirke en person sin helse. Et godt og trygt sted å bo fremmer god helse og livskvalitet.

FNs bærekraftsmål nummer 3 omhandler god helse og livskvalitet. Bærekraftmålet innebærer å sikre god helse og livskvalitet. Tabellen under viser mål og handlinger knyttet til hvordan Vågan kommune skal jobbe mot dette bærekraftmålet. De håndterer spesielt disse delmålene:

- 3.4) Innen 2030 redusere prematur dødelighet forårsaket av ikke-smittsomme sykdommer med en tredel gjennom forebygging og behandling, og fremme mental helse og livskvalitet
- 3.5) Styrke forebygging og behandling av rusmiddelmisbruk, blant annet misbruk av narkotiske stoffer og skadelig bruk av alkohol

Slik vil vi ha det	Slik skal vi få det til
Ha tilstrekkelig antall habiliteringsboliger	<ul style="list-style-type: none"> - Fortsette å kartlegge behovet for fremtidige habiliteringsboliger - Etablere et IKT-system som kan bedre kartleggingen av fremtidig boligbehov - Utarbeide tydelige retningslinjer med ansvarsfordeling for oppfølging av kartleggingen - Etablere boliger basert på eksisterende kartlegging - Sørge for etablering på egnet plass for boliger, for å effektivisere tjenesteyting
Ha omsorgsboliger som dekker individers behov, trygghet og sikkerhet.	<ul style="list-style-type: none"> - Kartlegge behovet for utbedring av ubemannede omsorgsboliger, slik at brannsikkerhet er god nok for at flere kan være alene om natten og dermed kan bo ubemannet - Følge opp denne kartleggingen med flere boliger etter behov - Følge opp denne kartleggingen med utbedring av boliger, slik at flere kan bo ubemannet - Sørge for at boligene er utformet slik at HMS ivaretas både hos leietaker og pleiepersonell.

	<ul style="list-style-type: none"> - Ha parkerings- og lagringsmuligheter for elektriske hjelpemidler. - Ha en boligmasse med variasjon i størrelse og innhold, for å møte individuelle behov - Ha boliger som møter dagens behov for sikkerhet og fremtidige behov som følge av demografisk ending, tilrettelagt med livsløpsstandard. - Øke bruk av velferdsteknologi
Tilgjengelige småhus boliger og tilstrekkelig oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> - Etablere småhus, som tåler hardt bruk - Gi tilbud om oppfølging av tverrfaglig team, ut ifra individuell situasjon, for eksempel krav om arbeid eller psykiatrisk oppfølging - Ha gjennomgangsboliger for en etableringsfase, sørge for et system som gjennomfører det i praksis - Ha boliger på 0-nivå for de som ikke ønsker innblanding fra andre
God oversikt over kommunens boligmasse, hvilke boliger som passer til ulike behov. Mulighet for å skaffe egnet bolig til enkeltpersoners behov.	<ul style="list-style-type: none"> - Fortsette bruk av FAMAC og aktivt bruke KOBO sine systemer mens de utvikles og forbedres - Sørge for bedre flyt i systemet for at det skal kunne skaffes ny bolig om behov for enkeltpersoner
Et godt kommunalt boligtilbud til sårbare brukere/ personer med særlig utfordrende behov	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunen må styrke egen kompetanse for å kunne etablere tiltak for personer med særlige utfordringer - Ha en tilstrekkelig boligmasse som kan dekke ulike individuelle behov. Møte behov for skjermede boliger uten nære naboer, der det er hensiktsmessig. - Der det ikke er mulig å ha slike boliger tilgjengelig bør det utarbeides et mer effektivt system for å skaffe bolig tilpasset individer når behovene oppstår. - Følge opp behovet for både livsløps boliger og gjennomgangsboliger, de bør tåle noe hardere bruk og være universelt utformet.
Passende boliger for mennesker som har utfordringer med boevne	<ul style="list-style-type: none"> - Gi et godt botilbud uti fra den enkelte sine behov

	<ul style="list-style-type: none"> - Sørge for å ikke ha for mange med liknende utfordringer boende i nærheten av hverandre - Finne egnede områder mennesker med utfordringer med psykisk helse og avhengighet kan bo godt, uten å skape problemer for andre som bor i området - Etablere boliger for personer som er rehabilitert
Passende boliger til flyktninger	<ul style="list-style-type: none"> - Ha boliger som tilrettelegger for koordinering i hverdagen, gjennom for eksempel tilgjengelighet til skole og barnehage, enten i nærheten eller ved å bedre tilbud til transport - Ha tilrettelagte boliger som tåler noe hardere bruk, ved siden av opplæring og oppfølging - Gi oppfølging og støtte videre fra kommunal bolig, gjennom boligsosiale virkemidler - Dele intuitiv og god informasjon om bruk av boligene
En god oppvekst for barn og unge i kommunale boliger	<ul style="list-style-type: none"> - 5år leiekontrakt for barnefamilier (barn 0-14år) - Barn og unge bør ikke bo i områder med mennesker som har utfordringer med rus - Barn og unge skal ha tilgang til områder å oppholde seg på fritiden
Eldre par skal kunne bo sammen og være en ressurs	<ul style="list-style-type: none"> - Tilrettelegge omsorgsboliger slik at partner kan følge med selv om ikke begge har behov
Boliger/turnusmuligheter for ansatte	<ul style="list-style-type: none"> - Etablere muligheter for å sove og jobbe medlever, eller andre typer turnus i boliger der dette er fordelaktig for brukergruppen og ansatte
Personer får god oppfølging av kommunen	<ul style="list-style-type: none"> - Tilby leiekontrakter med oppfølging/sjekking av boligkontoret og miljøarbeider, slik at miljøarbeider kan følge opp personen tettere

Boligsosiale virkemidler

Ved siden av å tilby boliger til mennesker i ulike situasjoner bidrar kommunen også mot forbedring i boligsosiale forhold via andre boligsosiale virkemidler. Gjennom Husbanken finnes tiltak som tilvisningsavtaler, startlån og tilskudd til etablering og tilpasning.

Oversikt:

Startlån er et aktivt brukt virkemiddel i Vågan kommune. Det brukes i hovedsak til å fullfinansiere boligkjøp. Det innebærer både kjøp av kommunens og private boliger.

Startlån	2019	2020	2021	2022
Antall søknader	64	65	70	49
Innvilgelser	21	16	14	8
Søknader under behandling				
Avslag/trukket	64	73	76	62
Innlån fra Husbanken	30000000	30000000	30000000	30000000
Inngående balanse			15040326	24656101
Samlet utlån			20384225	12442230

Tilskudd til etablering er ment å være et hjelpemiddel i de tilfeller lånefinansiering ikke strekker til, eller tilskudd vil gjøre søkers bo- og levekostnader overkommelig. Denne ordningen er for de mest økonomisk vanskeligstilte.

Tilskudd til etablering	2019	2020	2021	2022
Antall søknader	6	4	3	2
Innvilgelser	6	4	3	2
Søknader under behandling	0	0	0	0
Avslag/trukket	0	0	0	0
Innlån fra Husbanken	0	0	0	0
Inngående balanse (både til etablering og tilpasning)	3 103 508	3 181 308	2 581 308	1 243 501
Samlet tilskudd	1 900 000	550 000	300 000	250 000
Gjennomsnittstilskudd	316 667	137 500	100 000	125 000

Tilskudd til tilpasning er ment å være et virkemiddel i tilfeller hvor søker har behov for tilpasning av sin bolig for å kunne bo bedre og mer funksjonelt. Denne ordningen fungerer der lånefinansiering ikke strekker til grunnet store bo- og levekostnader.

Tilskudd til tilpasning	2019	2020	2021	2022
Antall søknader	3	1	3	0
Innvilgelser	3	1	3	0
Søknader under behandling	0	0	0	0
Avslag/trukket	0	0	0	0

Innlån fra Husbanken	0	0	0	0
Inngående balanse (både til etablering og tilpasning)	3 103 508	3 181 308	2 581 308	1 243 501
Samlet tilskudd	372 200	50 000	450 000	0
Gjennomsnittstilskudd	124 067	50 000	150 000	0

Vågan kommune har ikke tildelt penger til tilskudd de siste årene. I løpet av 2023/2024 vil det som har vært til overs fra tidligere år gå tomt. Det må vurderes om kommunen skal fortette med tilskudd som et virkemiddel. Om det gjøres bør det sørges for at beløpet enkeltpersoner kan få som tilskudd er betydelig nok til å utgjøre en reel forskjell.

Kommunen kan benytte tilvisingsavtaler til å skaffe flere egnede utleieboliger i samarbeid med private utbyggere og Husbanken. Gjennom en slik langsiktig avtale har kommunen rett til å henvise vanskeligstilte personer og familier til 40 prosent av boligene i et prosjekt i minst 20 år. Dette virkemiddelet har ikke blitt brukt tidligere, men Vågan kommune er i gang med å ta i bruk tilvisningsavtaler.

Ulike indikatorer kan brukes for å forstå behovet for boligsosiale virkemidler i Vågan kommune. Husbanken sin boligsosiale monitor viser at 52 uføre bor sammen med foreldre og 60 barn bor i husholdninger med lav inntekt, som leier og bor trangt. Som nevnt i kapittelet før viser tall fra SSB at rett under 25% av befolkningen leier bolig. Boligsosiale virkemidler kan hjelpe flere til å eie egen bolig.

<https://boligsosial-monitor.husbanken.no/region/1865/Vaagan>

(Foto: Tristan Loosemore)

Mål/Handling boligsosiale virkemidler

Gjennom disse boligsosiale virkemidlene fra husbanken bidrar Vågan kommune til bedre boligsosiale forhold. Veien fremover vil handle om å videreføre og forbedre disse virkemidlene, samtidig som andre virkemidler også kan spille inn. Å eie et hjem påvirker en person sin stabilitet og sikkerhet i livet, samtidig som det kan bidra til selvsikkerhet, verdighet, en følelse av tilhørighet og en bedre økonomi. Å hjelpe flere mot egnede boliger vil bidra mot mindre ulikhet. Der eie ikke er et alternativ bør det også jobbet mot et tryggere leiemarked.

FNs bærekraftsmål nummer 10 omhandler mindre ulikhet. Bærekraftmålet innebærer å redusere ulikhet i og mellom land. Tabellen under vi viser mål og handlinger knyttet til hvordan Vågan kommune skal jobbe mot dette bærekraftmålet. De håndterer spesielt disse delmålene:

- 10.3) Sikre like muligheter og redusere forskjeller i levekår, blant annet ved å avskaffe diskriminerende lover, politikk og praksis og ved å fremme lovgivning, politikk og tiltak som er egnet til å nå dette målet
- 10.4) Vedta politikk, særlig når det gjelder skatter og avgifter, lønn og sosialomsorg, med sikte på å oppnå en gradvis utjevning av forskjeller

Slik vil vi ha det	Slik skal vi få det til
Et godt tilbud av boligsosiale virkemidler	<ul style="list-style-type: none"> - Vedlikeholde og utbedre dagens boligsosiale virkemidler - Følge opp arbeid med startlån og tilskudd - Evaluere om noe kan gjøres der lån ikke strekker til i forhold til priser på boligmarkedet - Tilrettelegge for samarbeid mellom instanser der det kan hjelpe mot å bedre bosituasjoner - Jobbe mot å søke om mer støtte fra husbanken og øke antallet som får startlån - Sette av penger til tilskudd, slik at ordningen kan fortsette og beløpet den enkelte får gjør en betydelig forskjell
En god modell for leie til eie	<ul style="list-style-type: none"> - Utarbeide en tydelig plan for hvordan leie til eie skal fungere i Vågan kommune. Her må det ses på blant annet om det skal gjennomføres budrunde, hvem skal nytte av prisstigning og om leie skal fungere som nedbetaling

	<ul style="list-style-type: none"> - Utrede mulighetene for leie til eie innenfor kommunens boliger - Ta initiativ ovenfor private utbyggere, slik som boligbyggerlag for å benytte leie til eie som boligsosialt virkemiddel - Gi gode tilbud til flyktninger, for å skape stabilitet så de blir
God oppfølging fra kommunen av de som får lån til bolig gjennom husbanken	<ul style="list-style-type: none"> - Kartlegge hvordan det går med de som får lån til bolig - Følge opp de som ikke klarer å handtere lånet
Følge opp nye boligsosiale virkemidler	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuerlig skaffe informasjon og følge med på hvilke virkemidler som er tilgjengelig for kommunen og ulike måter å gjennomføre disse
Eldre som ønsker det skal ha råd til å flytte fra hus til leiligheter i sentrale områder	<ul style="list-style-type: none"> - Kontinuerlig jobbe for å utarbeide gode hjelpemidler og utforske hvilke muligheter som finnes - Samarbeide tett med private utviklere, for å sørge for at nye boliger som bygges også er rimelige
God støtte gjennom Nav sine virkemidler	<ul style="list-style-type: none"> - Gi midlertidig tilbud om bolig om en ikke har et sted å oppholde seg den kommende natten - Gi råd og veiledning til å skaffe varig bolig, for eksempel, hjelp til å finne bolig eller søke kommunal bolig - Gi økonomisk sosialhjelp til å betale boutgifter

Organisering

Vågan kommune sin organisering og samarbeid vil være avgjørende for å jobbe fremover i boligutviklingen og for bedring i boligsosiale forhold. Både samarbeid innad i kommunen og utad med andre aktører er viktig for det boligsosiale arbeidet til Vågan kommune.

Oppfølging og evaluering

For å jobbe med å utbedre boligsituasjonen i Vågan kommune er det nødt til å samarbeides innad i administrasjon, med politikere og med private aktører. I administrasjonen er det spesielt viktig at kommunedirektør og strategisk ledelse, boligkontoret, flyktningetjenesten, koordinerende enhet, nav, FACT, psykisk helse og avhengighet og samfunnsplanlegger er involvert og jobber sammen. På politisk nivå skal kommunestyret, formannskap og hovedutvalgene involveres, samt at de ulike rådene skal få rom til å ytre sine meninger og påvirke. Parallelt er det viktig å ha tett dialog med private utviklere for å tydeliggjøre behovene i kommunen og påvirke dem til å bygge med utgangspunkt i disse. Boligplanen skal ligge som grunnlag for at alle disse aktørene sammen skal jobbe mot at folk i Vågan kommune har en god og trygg bolig.

Helhetlig og tverrfaglig administrasjon

Under prosessen med å skrive boligplan har det vært ulike møter om boligbehovet i kommunen, da spesielt i forhold til kommunens boliger. Dette har vært noe uorganisert hvem som har bedt inn til møter og hvem som er med. Som en del av arbeidet med boligplanen ble det satt ned en gruppe fra administrasjonen som har tatt opp utfordringer og behov fremover og jobber mot bedre løsninger, hvor boligplanen har ligget som bakgrunn. Det må jobbes fremover for at samarbeidet på tvers av ulike enheter i kommunen fortsetter etter vedtatt boligplan.

Digitalisering

Arbeid og oppfølging innen digitalisering vil kunne utvikle det boligsosiale arbeidet i kommunen. Dette kan for eksempel foregå gjennom velferdsteknologi. Dette jobber kommunen allerede med, men arbeidet vil fortsette og utvikles. I tillegg tar Vågan kommune i bruk Kobo, et digitalt system for kommunale utleieboliger. Systemet skal lette prosessen med å søke, tildele og administrere kommunale utleieboliger, samt følge opp beboere og skaffe datagrunnlag. Kobo er fortsatt under utvikling, men Vågan kommune bruker systemet som er tilgjengelig i dag.

Nav

Nav er en arbeids- og velferdsforvaltning bestående av både kommunale og statlige tjenester. Arbeidsoppgavene til kommunen og nav er tett knyttet sammen. Nav er ansvarlige for å skaffe en akutt bolig ved behov og tilbyr blant annet veiledning til å søke kommunal bolig. Boligkontoret hos kommunen behandler søknadene og tildeler kommunale boliger. Her er det viktig med et godt samarbeid, slik at Nav kan gi god bistand i til blant annet søknad om bolig, og kommunen jobber for å ha et godt boligtilbud og forhindre at personer får behov for akutt bolig.

Samhandling med utbyggere

Tett og god dialog med utviklere vil være viktig for Vågan kommune sin boligutvikling, samtidig som tiltak med tettere føringer og reguleringer bør vurderes. Slik kan kommunen fremme innbyggernes behov, både gjennom samarbeid, men også gjennom påvirkning i private prosjekter. Kommunen skal jobbe for å starte opp prosjekter og jobbe sammen med private aktører for å utvikle boliger i Vågan.

Disse prosjektene kan variere i type og kommunen skal være tilpasningsdyktig og bidra ut ifra behov i det enkelte prosjekt.

Husbanken

En sentral rolle for Husbanken er å støtte opp om kommunens sosiale boligpolitikk. Husbanken vil veilede og følge opp kommuner gjennom et helhetlig tilbud av økonomiske virkemidler, aktiviteter og verktøy. Disse virkemidlene innebærer blant annet boligstøtte, startlån og tilskudd. Målene for Husbankens kommunestrategi er:

- Flere skal kunne eie bolig
- Leie skal kunne være et trygt alternativ
- Sosial bærekraft i boligpolitikken
- Tydelige roller, og nødvendig kunnskap og kompetanse

(Foto: Tristan Loosemore)

Mål/handling organisering

For å jobbe mot målene som er satt i denne planen kreves det samarbeid. Vågan kommune sin boligutvikling og boligsosiale forhold skal bli mer bærekraftige. For å få til dette er ulike aktører både innad i og utenfor kommunen nødt til å jobbe sammen mot målene.

FNs bærekraftsmål nummer 17 omhandler samarbeid for å nå målene. Bærekraftmålet innebærer å styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling. Tabellen under vi viser mål og handlinger knyttet til hvordan Vågan kommune skal jobbe mot dette bærekraftmålet. De håndterer spesielt disse delmålene:

- 17.14) Systemiske spørsmål - Politisk og institusjonell samstemthet

Oppnå en mer samstemt og helhetlig politikk for bærekraftig utvikling

- 17.17) Systemiske spørsmål - Partnerskap mellom flere interessenter

Stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og det private og i det sivile samfunn som bygger på partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier

Slik vil vi ha det	Slik skal vi få det til
Godt samarbeid mellom kommunen og private utviklere	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunen jobber ved siden av private utviklere mot sine mål i boligutviklingen - Gi tydelige føringer for hvordan kommunen kan påvirke boligutviklingen
Godt samarbeid mellom kommunen og husbanken	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunen skal holde seg orientert om Husbanken sine ordninger - Jobbe for samhandling med Husbanken, for å fremme kommunen sine behov - Søke på tilskudd som passer kommunen sine behov
God kommunikasjon mellom kommunen og leietaker, som bidrar til en best mulig fremtid for leietaker	<ul style="list-style-type: none"> - Gi tilbud om bo-veiledning ved innflytning og videre i leieforholdet - Gi veiledning for at leietaker skal komme seg videre i sin boligkarriere skal gis før leiekontrakten går ut
Tverrfaglig samarbeid for å møte behov hos befolkningen	<ul style="list-style-type: none"> - En bolig alene vil ikke kunne endre hele livet til en person, men gjennom tverrfaglig oppfølging, ved siden av hjelp til bolig, skal innbyggere følges opp på individuelt nivå - Jobbe for en mer strukturert deling av kunnskap og behov på tvers av avdelinger og personer i kommunen, gjennom dette jobbe mot et bedre boligtilbud

<p>Et godt system for vedtak om boligsosial bistand</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De ulike enhetene i kommunen må jobbe sammen for å gi personer den hjelpen de har krav på - Dersom en person ber kommunen om bistand til bolig, skal det fattes et vedtak om vedkommende skal motta bistand eller ikke. Ansvar for å fatte vedtak ligger hos boligkontoret, men det krever tett samarbeid i form av involvering og medvirkning fra andre enheter. - Jobbe med å innarbeide ny boligsosial lov i hele kommunen
<p>Samarbeid mellom boligkontoret og nav for å håndtere akutte boligbehov</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jobbe for å etablere småhus
<p>God informasjonsflyt</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sørge for systemer med god informasjonsflyt før flyktninger skal tildeles bolig, slik at man har god oversikt over deres behov
<p>Medvirkning</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fremme lokale stemmer i utvikling og nye boliger - Gjennom spørreskjema, samtaler og stedsvandring finne ut hva befolkningens ønsker er, i alle aldre - Ved bygging av boliger for eldre, skal eldre sin stemme spesielt bli hørt - For å sørge for at unge flytter tilbake til kommunen skal unge på skoler i kommunen få være med å medvirke det fremtidige boligmarkedet de vil flytte tilbake til

Nytenking

Mål og handlinger nytenking

Samfunnet generelt og Vågan kommune spesifikt står ovenfor utfordringer i fremtiden som ikke automatisk vil løses om alt fortsetter som før, derfor er det behov for åpenhet for å tenke nytt. Denne planen har allerede tatt opp temaer som at fremtidens byer skal være bærekraftige og må være klare for en demografisk endring, i form av en større andel eldre i befolkningen. Disse utfordringene krever tiltak, derfor er Vågan kommune nødt til å være åpen for nye løsninger. Kommunen skal utover sin primærfunksjon bidra til helhetlige aldersvennlige løsninger.

FNs bærekraftsmål nummer 9 omhandler industri, innovasjon og infrastruktur. Bærekraftmålet innebærer å bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon. Tabellen under vi viser mål og handlinger knyttet til hvordan Vågan kommune skal jobbe mot dette bærekraftmålet. De håndterer spesielt dette delmålet:

- 9.1) Utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, inkludert regional og grensekryssende infrastruktur, for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommelig pris og likeverdig tilgang for alle

Slik vil vi ha det	Slik skal vi få det til
Være en kommune som er åpen for nye løsninger for å forebygge ensomhet og skape et godt bomiljø	<ul style="list-style-type: none">- Se til andre kommuner og land for inspirasjon, samtidig som situasjonen i Vågan betraktes spesifikt- Skape åpenhet for nye måter å bo på, som for eksempel bofelleskap som kan dekke behov for både eldre som er utsatt for ensomhet, småbarnsfamilier som er presset på tid og tilflyttere som trenger tilgang til et sosialt miljø- Se muligheter, ikke bare utfordringer. Roller som vaktmester og hagestell i bofelleskap kan skape mening og tilhørighet for uføretrygdede for eksempel- Inkorporere dette sammen med tanker om «demenslandsby», et sted hvor mennesker med ulike behov kan bo sammen.- Jobbe tett med Husbanken for å undersøke mulighet for støtte der mennesker med ulike behov bor sammen- Undersøke hvor flyt stopper i prosjekter og tilrettelegge for å gjennomføre nye ideer

Sirkulærøkonomi	<ul style="list-style-type: none"> - Fremtidige boliger skal bygges med utgangspunkt i en sirkulær økonomi - Følge materialstrøms kartleggingen for å bedre den sirkulære bruken av materialer
Åpne for å se at systemet i dag med høy utskiftning og et ønske om kortvarige kommunale boliger ikke er eneste mulige måte å gjøre ting på	<ul style="list-style-type: none"> - Diskutere ulike måter å drive kommunale boliger fremover -